

Vybrané subkultury mládeže a jejich vztah k drogám

Michaela Matějovská

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela MATĚJOVSKÁ**
Osobní číslo: **H08499**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vztah mezi užíváním drog a příslušností k subkultuře.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretické části
Základní pojmový aparát
Práce s odbornou tematickou literaturou
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DEVENPORT-HINES, R. Honba za zapomněním: světové dějiny narkotik. Praha : BB art, 2004. ISBN 80-7341-202-0.

ŠŤASTNÁ,L., ŠUCHA, M.(eds.) Drogy a ohrožené skupiny mladých lidí. Praha : Univerzita Karlova,2010. ISBN 978-80-254-6807-4.

GÖHLER, FR.-CH, KÜHN, F. Od návyku k závislosti. Praha : Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9.

CHRÁSKA,M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

SMOLÍK, J. Subkultury mládeže. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Michaela Jurtíková**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15. 2011

Maksimová

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporčí-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k větší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje problematice subkultur mládeže a vztahu jednotlivých subkultur k užívání návykových látek. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretický oddíl se v první části zabývá sociálními skupinami, dále pak subkulturami samotnými, včetně výčtu nejrozšířenějších subkultur u nás. V dalších kapitolách jsou popsány jednotlivé drogy, se kterými se v naší společnosti můžeme setkat, poslední kapitola se pak věnuje primární prevenci. V praktické části jsou prezentovány výsledky výzkumu, který byl prováděn se členy třech nejrozšířenějších subkultur u nás.

Klíčová slova: subkultura, drogy, sociální skupina, prevence

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with problems of youth subcultures and their relationship to drug use. The work consists of theoretical and practical parts. Theoretical section in the first parts deals with social groups, as well as subcultures themselves, including a list of most popular subcultures in our country. The following chapters describe the various drugs, which we can see in our society. The last chapter is devoted to primary prevention. The practical part presents the results of research that was conducted with members of three most popular subcultures in our country.

Keywords: subculture, drugs, social group, prevention

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Michaele Jurtíkové za ochotu, odborné vedení a cenné rady při tvorbě mé bakalářské práce, které mi usnadnily její zpracování

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SOCIÁLNÍ SKUPINY	12
1.1 SKUPINOVÁ INKLUZE	12
1.2 SKUPINOVÁ KULTURA	12
1.3 SKUPINOVÁ IDENTITA	12
1.4 SKUPINOVÁ KONFORMITA.....	13
1.5 SKUPINOVÁ KOHEZE.....	13
2 SUBKULTURY MLÁDEŽE	14
2.1 PUNK.....	16
2.1.1 Vývoj punku.....	16
2.1.2 Punk v ČR	16
2.2 METAL	18
2.2.1 Metal v ČR.....	18
2.3 TANEČNÍ SCÉNA	19
2.4 SKINHEADS.....	20
Teddyboys	20
Rockers	20
Skinheads	21
2.4.1 Typologie skinheads.....	21
2.4.2 Skinheads v ČR	22
2.5 GRAFFITI A HIP HOP	23
2.6 GOTHIC ROCK A EMO	24
2.6.1 Emo	24
3 DROGY	25
3.1 KONOPNÉ DROGY	25
3.2 KOKAIN	25
3.3 HALUCINOGENY	26
3.3.1 LSD	26
3.3.2 Lysohlávky	27
3.4 AMFETAMINY	28
3.4.1 Extáze (MDMA)	28
3.4.2 Pervitin	28
3.5 HEROIN	29
3.6 ALKOHOL	30
4 PREVENCE	31

4.1	PRIMÁRNÍ PREVENCE	31
4.1.1	Charakteristiky primární prevence:	32
II	PRAKTICKÁ ČÁST	33
5	VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	34
5.1	DÍLČÍ VÝZKUMNÉ PROBLÉMY	34
5.1.1	Hypotézy	34
5.2	DRUH VÝZKUMU	35
5.3	VÝZKUMNÝ VZOREK	35
5.4	PRŮBĚH VÝZKUMU	36
6	ZPRACOVÁNÍ DAT.....	37
6.1	OBECNÉ POZNATKY	37
6.1.1	Poměr užívaných drog v rámci subkultury metal	38
6.1.2	Poměr užívaných drog v rámci subkultury punk.....	39
6.1.3	Poměr užívaných drog v rámci taneční subkultury	40
6.2	VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A OVĚŘOVÁNÍ HYPOTÉZ.....	42
	ZÁVĚR	48
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
	SEZNAM GRAFŮ	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52

ÚVOD

V mladém věku se spousta lidí při hledání vlastní identity uchyluje ke členství v různých spolcích, skupinách či subkulturách. V názorech a postojích dané skupiny nachází něco, s čím se mohou ztotožnit, co je jim blízké a co dotváří jejich pohled na svět. Přijímají skupinové hodnoty, postoje a chování. Právě v tom mohou být určité skupiny a subkultury mládeže nebezpečné. Životní styl, který je s danou skupinou spojen v sobě může zahrnovat např. kriminální chování nebo užívání drog. Jedinec se často, v touze někam patřit, s tímto druhem chování ztotožní a praktikuje ho. V první kapitole teoretické části se proto věnuji sociálním skupinám a jejich vlivu na člověka. Konkrétně pojmu jako je inkluze, tedy začleňování se do skupiny, což hraje velkou roli, neboť je-li mladiství plně začleněn do skupiny, nemá problémy se se skupinou identifikovat a vykonávat skupinově přijatelné chování. A to i v případě, že takovéto chování je v rozporu se společenskými normami či zákony.

Jak již bylo zmíněno, součástí běžného chování subkultur může být užívání drog. Drogy do současné společnosti patří a úplné vymícení jejich užívání je takřka nemožné. Praktická část práce se proto zabývá zjištěním, které ze tří nejrozšířenějších subkultur u nás ovlivňují své členy v užívání drog. Pokud by výzkumy vedly ke zjištění, které ze subkultur mládeže ovlivňují své členy, bylo by možné na ně účelněji zaměřit preventivní programy. Důležité je, aby si samotní členové subkultur uvědomili, že je vlastní subkultura v takovémto chování ovlivňuje. Proto je výzkumné zjištění orientováno na subjektivní pocity členů subkultur v otázce vlivu na užívání drog.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ SKUPINY

„Zejména v období adolescence se vrstevnické skupiny díky své dynamice stávají unikátním a nezastupitelným výchovným činitelem. Část vrstevnických skupin se může identifikovat s nejrůznějšími subkulturami mládeže a podílet se na jejich fungování.“ (Smolík, 2010, s. 20)

Některé sociální skupiny se vymezují tím, že jsou v opozici vůči společenským normám. Některé z nich vznikají vědomě jako organizované skupiny, jiné vznikají spontánně, jiné přirozenou reprodukcí. Součástí každé společnosti jsou různé subkulturní skupiny. Odlišují se osobitými normami, vyznávají jiné hodnoty, upřednostňují specifický životní styl. Jsou sice součástí dominantní kultury, viditelně se od ní ale odlišují (Labáth, 2001).

Subkultury mládeže odlišuje od členů ostatních sociálních skupin to, že mají společné problémy, zájem a zvyky (Smolík, 2010).

1.1 Skupinová inkluze

Pojmem skupinová inkluze rozumíme začleňování jedince do skupiny, které se odehrává v několika fázích:

1. nejprve se aktér orientuje na sociální skupinu
2. pak se rozhodne aspirovat na členství
3. poté se začne odehrávat anticipující socializace (Novotná, 2010).

1.2 Skupinová kultura

Za skupinovou kulturu považujeme skupinové mínění (Novotná, 2010).

Názory, které skupina zastává a vyjadřuje, označujeme jako skupinové mínění. Patří sem: témata, stanoviska, prezentace (Novotná, 2010).

1.3 Skupinová identita

Jestliže je dospívající členem subkulturní skupiny a je pro něj přitažlivá, lehce se s ní může identifikovat. Jestliže se tato skupina vyznačuje dissociální orientací, dissociální chování jejího člena je vlastně adaptivní formou žádoucího chování v subkulturní skupině (Labáth, 2001).

Podle Novotné (2010) získává jedinec skupinovou identitu procesem identifikace, kdy skupině dává, ale také si z ní bere.

„Může tak nastat několik situací:

- jedinec si osvojí skupinovou identitu jako svou hlavní, téměř či zcela jedinou
- jedinec si osvojí skupinovou identitu jako jednu ze svých mnohých identit
- jedinec předstírá (někdy i sám sobě) z různých důvodů osvojení si skupinové identity a získává skupinovou kvaziidentitu
- jedinec si neosvojuje skupinovou identitu ani kvaziidentitu.“ (Novotná, 2010, s.31)

1.4 Skupinová konformita

„Konformní člen souhlasí se skupinovou hodnotovou orientací a přispívá k ní, sdílí skupinové potřeby a postoje, zastává skupinové zájmy a jedná v souladu se skupinovými normami. Svým míněním a jednáním vyjadřuje souhlas se sociální skupinou, která mu dává identitu.“ (Novotná, 2010, s.32)

1.5 Skupinová koheze

Dle Novotné (2010) můžeme za sociálně kohezní skupinu považovat tu, která se vyznačuje:

- vzájemností vazeb
- blízkostí a dosažitelností členů
- vysokou frekvencí skupinových interakcí
- vyšší frekvencí interakcí členů mezi sebou než nečleny

Charakteristikou vrstevnických skupin je:

- a) dobrovolnost
- b) jsou bez přímé kontroly dospělých, především rodičů
- c) jsou kontrolované vrstevníky
- d) jsou orientované většinou na volnočasové aktivity (Ondrejko, 1994)

2 SUBKULTURY MLÁDEŽE

Jak Smolík (2010) uvádí, každá subkultura svůj styl, který o ní vypovídá a je chápán jako symbol nebo znak. Styl má několik prvků, díky kterým se subkultura odlišuje od většinové společnosti i od subkultur jiných.

Jsou to:

- Image – vzhled, tj. oblečení, účes, různé doplňky, tetování
- Vystupování – tvořené výrazem tváře, stylem chůze a postojem těla
- Argot – speciální slovní zásoba a způsob, jakým je pronášena.

Rizikovost subkultur mládeže

„Riziko je pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne buď jedince, nebo společnost.“ (Smolík, 2010)

Rizikovost se u subkultur mládeže projevuje negativním působením jak na jednotlivce (členy subkultur), tak na společnost jako celek ve formě deviantního chování. Hlavní příčinou je, že subkultury uznávají jiné hodnoty a pravidla než většinová společnost. (Smolík, 2010)

Dle Smolíka (2010) patří mezi nejčastější sociálně patologické jevy spojované se subkulturami:

- Kriminalita
- Alkoholismus
- Narkomanie
- Promiskuitní sexuální chování
- Politická ortodoxie (rasismus, politický extremismus, antisemitismus, politické násilí)
- Sebevražednost
- Vandalismus
- Agresivita
- Sebepoškozování

Subkultura mládeže	Počet/rozšířenost	Projevy násilí	Politické ortodoxie	Užívání drog	Vandalismus
Neonacističtí skinheads	Velká	Velké	Velká	Malé	Střední
SHARP skinheads	Střední	Střední	Malá	Malé	Malý
Punk	Velká	Střední	Střední	Střední	Střední
Hardcore	Střední	Střední	Velká	Malé	Malý
Graffiti	Velká	Malé	Malá	Střední	Velký
Fotbaloví chuligáni	Malá	Velké	Střední	Malé	Velký
Techno, Taneční scéna	Velká	Malé	Malá	Velké	střední

Zdroj: SMOLÍK, J. Subkultury mládeže a sociálně patologické jevy. In VEČERKA, K. *Trendy sociálně patologických jevů*. Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS. Praha: MČSS, 2008.

2.1 Punk

S punkovou subkulturou se setkáváme od druhé poloviny 70. let 20. století, kdy vznikl nový proud městské dělnické a studentské mládeže, která protestovala vůči mainstreamové kultuře a odmítala společenské konvence a normy. Samotné slovo punk má několik významů např. se jedná o slangový výraz označující nepotřebný materiál, veteš, krámy. Dále se tímto termínem dá označit mladý surovec, darebák a kriminálník. Co se týče amerického slangu, označuje „punk“ příslušníka gangu, který v sobě ztělesňuje vše, co většinová morálka odsuzuje (násilnosti, vulgarity, provokativní chování).

Mezi poznávací znamení punkerů patřil již od počátku jejich vnější vzhled, kdy nosili vlasy na vyholené hlavě zpevněné do ostnů, roztrhané oblečení, které stejně jako uši a nos zdobily spínací špendlíky.

Punk je zpravidla spojován s apolitickou nebo levicovou orientací (ochrana zvířat, boj proti konzumu, odpor ke společenskému řádu), setkat se ale můžeme i s pravicovými punkery, kteří jsou označováni jako nazi punks (Smolík, 2010).

2.1.1 Vývoj punku

Dle Smolíka (2010, s. 171) lze určit tři období vývoje punku:

1. „Protopunkové období, polovina šedesátých let- 1967/1977 (USA, Velká Británie)
2. Klasické punkové období, 1977-1984/1985 (rozšíření i do některých východoevropských zemí)
3. Postpunkové období, 1985- současnost- vznik hardcoru na jedné straně a totální komercializace na straně druhé.“

2.1.2 Punk v ČR

Když se subkultura punk objevila na našem území, protestovali její stoupenci proti komunistickému režimu a zároveň proti složité hudbě a textům undergroundových bigbeatových skupin.

Subkultura punk byla vždy určena spíše pro lidi, kteří se buď ze společnosti cítili vyřazení, nebo do ní jednoduše patřit nechtěli. Charakteristický pro tuto subkulturu byl pacifismus, nedůvěra v instituce, byrokracii a státní mašinerii, kapitalismus, imperialismus apod. I díky těmto charakteristikám, stejně tak jako díky komunistickému režimu, se punk stal součástí neoficiální podzemní scény, tzv. undergroundu.

Vnější projevem punkerů byla roztrhaná trika, upravená saka či kožené bundy, spínací špendlíky a vyráběné nášivky a placky.

Co se týče vztahu punkerů a jiných subkultur, za zmínku jistě stojí nevráživost mezi anarchopunks a nazi skinheads, která často přerůstá v potyčky a pouliční násilí (Smolík, 2010).

2.2 Metal

Se subkulturou metal se setkáváme od přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Už od počátku metalisty doprovází jejich specifická image- dlouhé vlasy, džínové či kožené oblečení, podmalované oči, provokativní nápisy na tričkách a kožené doplňky.

Metalová subkultura bývá velice často spojována s konzumací alkoholu a drog, neplatí to však pro celou subkulturu, jelikož existují v jejím rámci proudy, které odmítají užívání návykových látek (Smolík, 2010).

2.2.1 Metal v ČR

Subkultura metal se stejně jako ta punková objevila v Československu v osmdesátých letech 20. století. Předchůdcem této subkultury byla scéna spojená s československým rockem, zvaným bigbít, který se objevoval již od 60. let 20. století.

K metalistům přistupoval režim jako k příživníkům a protisociálním živlům, většina kapel tak zůstávala v undergroundu společně s rokenrolem, punkem a bigbítem. Našly se ovšem i kapely, které byly pro režim přijatelné.

Image metalistů se s postupujícím časem nijak neměnila, stále se setkáváme s typickými prvky metalové subkultury- černé oblečení, džínové vesty s nášivkami, kovové pyramidy, převšky obrácených křížů, make-up, dlouhé vlasy.

Za zmínku jistě stojí nová odnož metalu, ke které tíhne stále větší počet českých fanoušků, tzv. pagan metal. Samotný výraz „pagan“ znamená „pohan“, což nás přivádí k podstatě této odnože čímž je odmítnutí křesťanství či přímo víra v přírodní živly a staré bohy. Této skutečnosti využívají mnozí fanoušci k šíření ultranacionalistických myšlenek, kdy nenávidí vše, co může ovlivnit čistotu národní kultury. Můžeme se tak setkat s hojnou účastí nazi skinheads na koncertech paganových kapel, jelikož pohanství je pro ně vhodnější pro výklad xenofobních názorů než vzhlížení k nacistickému Německu (Smolík, 2010).

2.3 Taneční scéna

Pod pojmem taneční scéna se skrývá spousta různých tanečních proudů, které společně utvářejí právě tuto subkulturu. Hranice mezi jednotlivými styly jsou často nejasné, přesto můžeme jmenovat několik vyhraněných stylů, které se do taneční scény řadí. Jsou to: acid house, acid jazz, ambient, breakbeat, jungle, drum 'n' bass, house, garage, techno, hardcore techno a trance.

Souhrnné označení rave, používané pro všechny žánry elektronické hudby, bylo později nahrazeno pojmem techno. Techno může ve výsledku znamenat jak označení pro celou scénu, tak i označení pro samostatný hudební styl, který je v této subkultuře nejrozšířenější.

Za vznik této subkultury můžeme považovat dobu 60. let 20. století vyznačující se tzv. travellerskými hnutími, které byly charakteristické nekonformním a nekonzumním způsobem života. Po krátkém útlumu se tito travelleři znovu na území Anglie objevili zhruba v osmdesátých letech téhož století.

Taneční, potažmo elektronická scéna se začala tvořit v undergroundových klubech, později, se stupňující se oblíbeností, se začaly pořádat velké techno parties. Na těchto parties, oblíbenými mezi travellersy ale později i ostatními různorodými lidmi, se lze často setkat s novými populárními drogami jako MDMA (extáze).

K taneční scéně neodmyslitelně patří tzv. ilegální parties, které vznikly jako reakce na vysoké náklady spojené s pořádáním parties hlášených a povolených. Tyto parties se často pořádají v opuštěných halách, skladištích, ale také venku v přírodě. Po přijetí zákona o zákazu kočování se nadšenci pořádající tyto parties rozjeli z Anglie do zahraničí, tudíž i do Čech. Zde se s taneční subkulturou můžeme setkávat, kvůli politické situaci, až po roce 1989, respektive 1992, kdy se uskutečnily první techno parties, které se ve větší míře pořádají po celé republice dodnes.

Důležitým fenoménem spojovaným s techno/taneční scénou je užívání tzv. tanečních či party drog- např. MDMA (extáze). Setkat se můžeme i s konopím, pervitinem, LSD, kokainem i heroinem. Jelikož jsou drogy v této subkultuře obecně rozšířeny, převládá názor, že jejich užívání je normální a žádoucí. Nelze však plnou zodpovědnost za jejich užívání převést právě na subkulturu (Smolík, 2010).

2.4 Skinheads

Subkultura skinheads vznikla ve Velké Británii na konci šedesátých let 20. století, její předchůdce je však možné najít již zhruba o deset let dříve.

Teddyboys

V roce 1954 se poprvé objevuje subkultura Teddyboys v jižních a východních částech Londýna. Charakterističtí byli projevy násilí a snahou o konzumní využití a trávení volného času. Zánik této subkultury lze datovat roku 1958.

Subkultura Teddyboys se poté objevila v sedmdesátých letech, měla kmenovou strukturu, byli to opilci, násilníci, všichni do jednoho z nuzných poměrů a velice konzervativní (Smolík, 2010).

Mods

V letech 1958 – 1968 existovala subkultura Mods, která navázala na zaniklou subkulturu Teddyboys. Pocházeli většinou z dělnické třídy, proto se prostřednictvím péče o zevnějšek, drahým oblečením a módními doplňky snažili změnit svůj sociální status. Charakteristické pro ně bylo úhledné a elegantní oblečení, které bylo inspirováno americkými a kontinentálními módními styly.

V polovině 60. let začali Mods brát v potaz své dělnické kořeny, což se projevilo změnou stylu odívání, elegantní drahou módu vyměnili za džíny, trička a vysoké dělnické boty a preferencí navštěvovaných podniků, kdy dávali přednost hospodám s levným pivem.

Z klasických Mods se ve 2. polovině šedesátých let vyvinuli tzv. Hard mods, kteří byli spojováni s různými partami fotbalových fanoušků. Tito fanoušci doprovázeli fotbalové týmy i za účelem násilných střetů s policií a fanoušky protivníka (Smolík, 2010).

Rockers

Oproti Mods si Rockers vždy stáli za svým dělnickým původem, v trávení volného času preferovali zábavu v restauracích a na fotbalových stadionech. Nesnášeli uhlazenost, zženštilost a intelektuální vzezření Mods (Smolík, 2010).

Skinheads

V roce 1968 se v různých částech Anglie (Londýn, Liverpool, Birmingham, Brixton) začala formovat nová subkultura, kterou lidé nazývali různě- noheads (ne-hlavy), cropheads (osekané hlavy), boiledeggs (vařená vejce) či spykids (špionážní děti). Později se začal masově používat jednotný název skinheads.

Poznávacím znamením subkultury skinheads byli- vyholená hlava, vysoké boty, džíny, kostkovaná košile, popř. sportovní trika a šle. Později se přidalo i tetování a někdejší americké letecké bundy- bombery. Zdůrazňovali svůj dělnický původ a běžné u nich byli i násilné střety s jinými skupinami i s policií.

V počátcích byli skinheads úzce spjati s jamajskými rudeboys, to bylo v době, kdy byli skinheadi posuzováni z třídního hlediska, nikoli z hlediska rasy, později byli ale jejich terčem hlavně barevní imigranti.

V 70. letech hrozil zánik subkultury skinheads a to hlavně proto, že současní příslušníci subkulturu z důvodů pracovních či rodinných opustili a noví mladí kandidáti nebyli k dispozici. K zániku nedošlo, neboť se ve stejné době, v souvislosti s punkovou subkulturou, objevují noví stoupenci, kteří se chtěli právě od zmiňovaných punkerů lišit a tak obnovili kult skinheadství se všemi jeho vnějšími projevy (Smolík, 2010).

2.4.1 Typologie skinheads

Skinheads odmítající politizaci doleva či doprava se nazývají tradicionalističtí skinheads. Charakteristická je pro ně uniformita, rvačky, alkohol, fotbal apod. Často bývají spojováni Oi! skinheads. Levicové skinheads reprezentovali od 70. let tzv. Redskins, ze kterých se kolem roku 1993 vytvořil konzistentnější proud RASH (Red and Anarchist Skin Heads). Příslušníci této skupiny jsou často členy militantních anarchistických organizací.

Co se týká nerasistických skinheads, ti utvořili v 80. letech skupinu Anti-racist action, na kterou později navázal směr, vzniknuvší kolem skinheada Marcuse, SHARP (zkratka pro Skin Heads Against Racial Prejudice- skinheads proti rasovým předsudkům).

S označení nazi skinheads nebo NS skinheads se setkáváme v případě, mluvíme-li o neonacistických skinheads, pro bílé rasistické skinheads se vžilo označení WP (White Power- bílá síla) skinheads (Smolík, 2010).

2.4.2 Skinheads v ČR

První skinheads se v ČR objevili ke konci osmdesátých let, k masovějšímu rozšíření však došlo až po roce 1989. Přestože v západním světě byli skinheads z dělnických poměrů, v ČR měli mezi skinheads v prvních fázích vývoje převahu studenti a intelektuálové.

V současné době je u nás dle odhadů Ministerstva vnitra ČR kolem 5000 skinheads. Převládá proud apolitický a ultrapravicový (nacionálněsocialistický) (Smolík, 2010).

2.5 Graffiti a hip hop

Stejně jako u ostatních subkultur se i u té hip hopové jedná o spojení hudebního a životního stylu. Sám o sobě hip hop zahrnuje 4 elementy: graffiti, breakdance, MCing, DJing. Často bývá připsován i pátý element a to beatbox.

Pro stoupence hip hopu je charakteristické volné oblečení, sportovní obuv, kšiltovka, zlaté řetězy, tmavé brýle a další. Co se týká slovního projevu, je pro tuto subkulturu charakteristické vulgární projevování a násilnické sklony.

Hip hopová subkultura je úzce propojena se subkulturou graffiti. Tato subkultura se snaží prostřednictvím svých výtvorů vyjádřit hlubší názorové myšlenky stejně tak jako provokovat.

V Československu se s graffiti setkáváme až po roce 1989, kdy došlo ke změně společenských poměrů a graffiti se tak mohlo volně rozšířit. Stejně jako jinde, je i u nás tato subkultura spojována s vandalismem, poškozováním fasád, souprav metra, kulturních památek apod. (Smolík, 2010).

2.6 Gothic rock a Emo

Stejně jako s většinou subkultur i s gothic se setkáváme zhruba od 80. let 20. století, kdy byla úzce spojena s punkem. Charakteristické pro tuto subkulturu je obdivování temnoty a tajemna, od čehož se odvíjí také jejich vnější vizáž- tzv. hororová image. Není ovšem pravidlem, že takto vypadá každý, kdo přísluší k této subkultuře.

Oblíbenou barvou v této subkultuře je černá, jelikož značí temnotu, kterou gothic obdivují v básních, písních či myšlenkách. Obliba černé barvy se projevuje nejenom v oblékání, ale i v líčení a celkové vizáži (Smolík, 2010).

Smolík (2010,s. 229) uvádí, že: „Během let se postupně ustálily některé z mnoha znaků, jež mohou definovat součásti gothiky: víra v upíry a hra na upíry, prvky fetišismu a sado-masochismu, síťované punčochy u žen, obojky na krku a latexové oblečení, zvýrazněná sexualita, zvláštní, fascinovaný přístup ke smrti, klenuté architektuře katedrál a geometrii hřbitovů, dlouhé černé kabáty.“

Subkultura gothic bývá často spojována s různými sociálně patologickými jevy jako je sebe-poškozování, masochismus a deprese. Její členové se však proti těmto nařčení brání a odmítají je (Smolík, 2010).

S gothic vlivem se můžeme setkat v mnoha oblastech, mezi něž patří např. výtvarné umění, design, móda, film.

2.6.1 Emo

Emo jako takové není považováno za subkulturu, ale pouze za styl, který klade důraz na image a duševní prožitky. Jedná se o podstyl gothic rocku a setkat se s ním můžeme od 90. let 20. století, kdy se z USA rozšířil i do evropských států.

Stoupenci tohoto stylu jsou charakterističtí vztahovou a životní frustrací, pocitem osamění, ztracenosti ve světě, nepochopení ze strany okolí, intenzivními emocionálními zážitky. Mohou se objevit prvky sebe-poškozování či pokusů o sebevraždu.

Co se týká vnějších projevů, řadíme sem: delší vlasy česané na patku, užívání make-upu a očních stínů (i u chlapců), trička s nápisy, pásky se stříbrnými cvočky, tenisové nebo jiné nátepníky na zápěstí, tenisky Converse, piercing či tetování, nehty nalakované na černo apod. (Smolík, 2010).

3 DROGY

3.1 Konopné drogy

Konopné drogy, mezi které se řadí marihuana a hašiš jsou v naší zemi nejrozšířenější nelegální drogy.

Do 30. let 20. století bylo konopí využíváno jako užitková rostlina a bylo možné jej volně pěstovat, později ale bylo zakázáno, jelikož se zákonodárci obávali možné hrozby spojené s užíváním marihuany. V současné době je tedy pěstování a užívání, překračující povolené normy, trestné.

Mezi účinky spojené s užíváním konopí se řadí:

- závratě
- změny pohybové koordinace
- pocity těžkosti
- zvýšená chuť na jídlo
- bušení srdce,
- zmatení myšlenkových pochodů
- poruchy paměti
- poruchy časového a prostorového vnímání,
- větší společenská družnost
- pocity uvolnění a stavy euforie
- rozšíření zornic (Göhlert, 2001).

3.2 Kokain

S kokainem se můžeme setkat v podobě hořkých bezbarvých krystalů, užívaných pomocí šňupání či kouření. Přidáme-li do kokainu zásaditou substanci, vznikne tzv. crack, který se užívá kouřením a dostane se tak rychleji do mozku.

Mezi účinky řadíme:

- všeobecná stimulace
- povznesená nálada
- zvětšený pocit sebehodnocení

- malá chuť k jídlu
- nízká potřeba spánku
- dlouho trvající „kreativita“
- stupňování sexuálního prožitku

Příznaky předávkování:

- zrakové halucinace
- úzkost
- bludy
- stavy vzrušení (Göhler, 2001).

3.3 Halucinogeny

3.3.1 LSD

V roce 1918 izoloval švýcarský chemik Arthur Stoll z houby známé jako námel alkaloid ergotin, který později blíže zkoumal jeho žák Albert Hofmann, kterému náhodné užití menšího množství dyetilamidu kyseliny lysergové způsobilo halucinace. Pokus později opakoval na sobě a skupině dobrovolníků a roku 1947 vydal oficiální zprávu o účincích látky, která vešla ve známost jako LSD (Davenport- Hines, 2004).

Setkat se s LSD můžeme v podobě tabletek, kapslí, želatiny nebo napuštěných papírků.

Účinky LSD:

- zrakové a sluchové halucinace
- časové a místní poruchy orientace
- změny v senzorických modalitách

Příznaky předávkování:

- úzkost
- stihomam na základě poruch vnímání
- poruchy vlastního já

- extrémní vzestup krevního tlaku

Setkat se můžeme také s dodatečným účinkem LSD a to i několik týdnů po vysazení tzv. flashbackem (Göhlert, 2001).

3.3.2 Lysohlávky

Lysohlávky se u nás užívají asi od konce šedesátých let a představují nejrozšířenějším přírodní halucinogenní drogu u nás.

Příznaky intoxikace:

- bolesti hlavy
- pocity neklidu
- pocity malátnosti spojené s bezděčným zíváním
- výjimečně křeče
- poruchy rovnováhy
- třes a pocení
- deformace vnímání objektivní reality
- pocity rozbití a prohloubení časových a prostorových souvislostí
- deformace tváří a osob
- všechny barvy nabírají teplé pastelové odstíny
- kaleidoskopický efekt
- změny nálady
- stav euforie
- pocit štěstí
- objevuje se také nauzea, zimnice, slabost v nohou.
- po 30 minutách jsou tyto stavy vystřídány celkovým tělesným uvolněním (Bio-tox.cz, 2003).

3.4 Amfetaminy

3.4.1 Extáze (MDMA)

Extáze byla poprvé syntetizovat počátkem 20. století, ve čtyřicátých letech téhož století byla testována CIA jako droga pravdy. Jelikož se po požití extáze uvolňuje v lidském mozku serotonin, vyvolává pocity spokojenosti. Toho využili mnozí lékaři a uplatňovali ji v psychoterapii. Extáze byla legálně využívána až do 80. let 20. století, kdy byla postavena mimo zákon a zařazena na seznam nejnebezpečnějších látek (Davenport, 2004).

Setkat se s extází můžeme v podobě tabletek nejrůznějších tvarů nebo kapslí.

Účinky MDMA:

- vzestup aktivity se vzrušeností
- nutkavost mluvit
- povznesená nálada
- sexuální a finanční odložení zábran
- nespavost
- ztráta chuti k jídlu

Příznaky předávkování:

- bludné vnímání paranoidního obsahu
- záchvaty křečí
- optické a akustické halucinace
- pohybové stereotypy (Göhlert, 2001).

3.4.2 Pervitin

Historie pervitinu se váže k období 2. Světové války, kdy jej údajně nacisté vyvinuli jako stimulant pro vojáky v bojových akcích. Užívali jej také japonští piloti smrtelných kamikadze.

Amfetaminy byly dříve užívány při léčbě opiátových závislostí, kvůli psychózám však byli lékaři nuceni přestat.

Účinky pervitinu:

- Hovornost
- euforie
- nadměrná aktivita
- iluze a halucinace
- při odeznívání: třes, bolest hrudníku, poruchy pozornosti (extc.cz, 2009)

3.5 Heroin

Heroin je patrně nejznámější látkou, která se vyrábí z opia. Opium samotné se získává z makovic máku setého. Heroin byl poprvé syntetizován v 70. letech 19. století. Setkat se s ním můžeme v čisté formě, v tom případě má barvu bílou, nebo ve formě s příměsemi, kdy získává hnědou barvu.

Účinky heroinu:

- celkový útlum organismu
- zpomalení psychického tempa
- uvolnění
- úleva od starostí
- krátce po aplikaci slastné pocity - vnitřní euforie
- ospalost
- strnulost, neschopnost pohybu
- zpomalené dýchání
- netečnost
- zklidnění
- potlačené vnímání bolesti
- deprese dýchacího centra (zástava dechu)
- pokles tělesné teploty (extc.cz)

3.6 Alkohol

Etylalkohol (alkohol) byl ve formě alkoholických nápojů vyráběn a používán v dobách historických civilizací, jak o tom svědčí četné archeologické nálezy – někdy jako látka zvláštního významu při náboženských obřadech, později stále častěji jako nápoj. Staré jsou též zprávy o léčebném používání alkoholu (drogy-info.cz, 2003)

Alkohol pomáhá odbourávat zábrany, uvolňuje, uklidňuje, podporuje komunikaci a celkově vše činí snazším. K příznakům intoxikace alkoholem patří poruchy stání a chůze, poruchy řeči, závrat' (Göhlert, 2001).

Tabulka škodlivosti drog

1. heroin
2. kokain
3. barbituráty
4. metadon
5. alkohol
6. ketamin
7. benzodiazepin
8. amfetamin
9. tabák
10. buprenorfin
11. kanabis
12. rozpouštědla
13. 4-MTA
14. LSD
15. metylfenidát
16. anabolické steroidy
17. GHB (anestetická taneční droga)
18. extáze
19. alkylnitráty
20. L-cathinon

Zdroj: www.adiktologie.cz

4 PREVENCE

4.1 Primární prevence

Předchází užití drogy u populace, která s ní dosud není v kontaktu, nebo aspoň odložení kontaktu s drogou do vyšších věkových kategorií.

Primární prevence má za cíl rozvíjení jednotlivých předpokladů bio-psycho-sociálně-spirituálního celku.

Biologický předpoklad

Řadíme sem např.: starost o výživu a fyzické zdraví nebo léčbu úrazů, ke kterým se z počátku používají návykové látky jako analgetika. Nadměrné užívání těchto látek může vést k návyku.

Psychologický předpoklad

Řadíme sem prožitky nudy, zvědavost na mimořádné prožitky, absence vlastního programu, narušené hranice, nízké sebehodnocení. To vše může vést k užívání drog a vzniku závislosti. Cílem primární prevence je tedy náprava výše jmenovaných jevů.

Sociální předpoklad

V této části se primární prevence soustředuje na posílení prosociálního chování, soucítění s druhými, zároveň se stará o minority a sociálně potřebné. To vše proto, že lidé vyčlenění ze společnosti se často uchylují k užívání drog.

Spirituální předpoklad

Jako rizikové faktory způsobující užívání drog se jeví absence smyslu života, duchovních hodnot, zaměření k materiálním ziskům apod. Tím se zabývá primární prevence právě při rozvíjení spirituálního předpokladu (Kudrle, 2003).

4.1.1 Charakteristiky primární prevence:

- 1) Sociální charakter- Primární prevence pracuje s celkovou populací případně s vybranými cílovými skupinami, ale zaměřuje se také na jednotlivce a to tak, že ovlivňuje názory a postoje skupiny, do které daný jednatel patří.
- 2) Cíl: zabránit vzniku poruchy zdraví- snahou je odložení kontaktu s drogou do pozdějšího věku, kdy už nehrozí tak závažné poškození rozvoje osobnosti a sociální integrace jako u dětí a mladších teenagerů. Dalším cílem je zabránit zdravotním poškozením u osob, které již s drogami experimentují
- 3) Prostředky- jedná se o koncepci a metodiku primární prevence, které je dosahováno pomocí psychologie, pedagogiky, sociologie, veřejné politiky, reklamy, marketingu apod.

Zaměření: nescifická a specifická prevence- rozdílem mezi těmito druhy prevence je, že nescifická prevence se zaměřuje na projektivní faktory jako je ochrana zdraví a podpora sociálně přijatelného životního stylu, zatímco specifická prevence se zaměřuje na užívání návykových látek (Bém, Kalina, 2003)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Domnívají se členové subkultur, že je členství samotné ovlivňuje v užívání drog?

Existuje v rámci jednotlivých subkultur preference určitých drog?

Cílem mého výzkumu bylo zjištění, zda členy subkultur vede k užívání drog právě jejich členství. Subkultur mládeže se v naší společnosti vyskytuje mnoho. Spousta z nich je právě s užíváním drog spojována, tudíž se naskytuje otázka, zda samotné členství mládež k tomuto nutí.

Při hledání vlastní identity se spousta lidí v mladém věku uchyluje právě ke členství v subkulturách. Přijímají jejich hodnoty a postoje, životní styl a celkový postoj ke světu.

Drogy do současné společnosti patří a úplné vymícení jejich používání je takřka nemožné. Pokud by výzkumy vedly ke zjištění, které ze subkultur mládeže ovlivňují své členy k užívání drog, bylo by možné na ně účelněji zaměřit preventivní programy.

5.1 Dílčí výzkumné problémy

- 1) Užívají členové subkultury metal spíše drogy legální?
- 2) Užívají členové taneční subkultury spíše drogy nelegální?
- 3) Užívají členové taneční scény více marihuanu než extázi?
- 4) Užívají členové subkultury punk alkohol více než marihuanu?
- 5) Užívají členové subkultury metal drogy ve větší míře než členové taneční scény?
- 6) Užívají členové taneční scény drogy ve větší míře než členové subkultury punk?
- 7) Domnívají se členové subkultur, že členství v subkultuře ovlivňuje jejich postoj k drogám?

5.1.1 Hypotézy

- 1) H_0 Mezi užíváním legálních a nelegálních drog není v subkultuře metal rozdíl.

H_A Členové subkultury metal užívají legální drogy ve větší míře než drogy nelegální.

- 2) H_0 Mezi užíváním legálních a nelegálních drog není v taneční subkultuře rozdíl.
 H_A V taneční subkultuře převládá užívání drog nelegálních.
- 3) H_0 V rámci taneční subkultury neexistuje rozdíl v míře užívání marihuany a extáze.
 H_A Členové taneční subkultury užívají marihuanu více než extázi.
- 4) H_0 V rámci subkultury punk neexistuje rozdíl v míře užívání alkoholu a marihuany.
 H_A Členové subkultury punk užívají alkohol více než marihuanu.
- 5) H_0 V míře užívání drog není mezi subkulturami rozdíl.
 H_A Existuje rozdíl v míře užívání drog mezi subkulturami metal a taneční scéna.
Členové taneční scény užívají drogy ve větší míře.
- 6) H_0 V míře užívání drog není mezi subkulturami rozdíl.
 H_A Míra užívání je mezi subkulturami rozdílná.

5.2 Druh výzkumu

Pro svůj výzkum jsem zvolila kvantitativní empirickou metodu. Pro sběr dat jsem zvolila dotazníkové šetření z důvodu postihnoutí největšího počtu respondentů za relativně nejkratší čas. V dotazníku určeném pro subkultury se vyskytuje 12 otázek- 4 polouzavřené, 8 uzavřených.

Otázky směřovaly ke zjištění subkultury, ke které respondent přísluší, zda v současné době užívá drogy a které konkrétně. Zda si myslí, že ho členství ovlivnilo v postoji k drogám, zda sám považuje některou ze subkultur v tomto ohledu za nebezpečnou.

5.3 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou členové subkultur Punk, Metal a Taneční scéna. Věková hranice nebyla pro tento výzkum stanovena, primárně byl však zaměřen na mladé lidi ve věku do 25 let. Kontaktování byli prostřednictvím oficiálních internetových stránek subkultur, kde se scházejí.

5.4 Průběh výzkumu

Ještě před realizací samotného výzkumu jsem se seznámila s odbornou literaturou věnující se subkulturám mládeže a drogové problematice. Důležitým úkolem bylo nalezení internetových stránek a diskuzí, kde se členové vybraných subkultur sdružují. Cílem bylo nalézt takové, kde se setkává velký počet lidí, pro zajištění co největšího počtu respondentů.

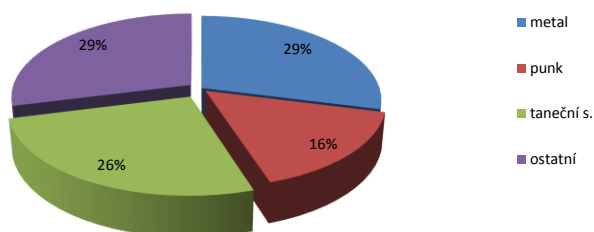
Samotný výzkum probíhal v období dubna 2011. Zúčastnilo se ho 220 respondentů, z nichž 141 bylo členy subkultur, 79 respondentů podmínku členství v subkultuře nesplňovalo. Z celkového počtu členů subkultur splňovalo podmínky příslušnosti ke zkoumaným subkulturám 100 respondentů. 41 jich bylo ze subkultury metalové, 36 z taneční subkultury a 23 ze subkultury punk. Členové ostatních subkultur, jmenovaných v kapitole 2, nebyli do výzkumu zahrnuti.

6 ZPRACOVÁNÍ DAT

6.1 Obecné poznatky

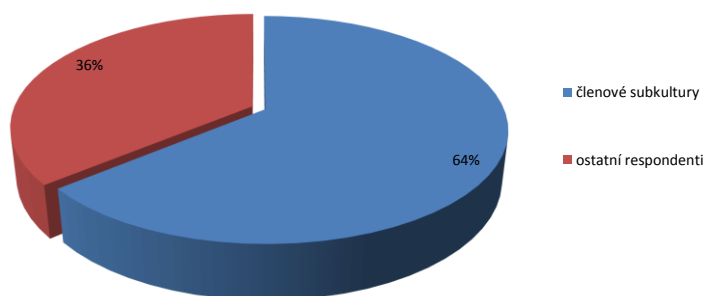
Jak již bylo zmiňováno v předchozí kapitole, dotazníkového šetření se zúčastnilo celkově 220 respondentů, z nichž 141 bylo členy subkultur.

Graf č. 1 Respondenti

Zastoupení jednotlivých subkultur bylo následující:

Graf č. 2 Subkultury

6.1.1 Poměr užívaných drog v rámci subkultury metal

ALKOHOL

Ze 41 respondentů, kteří se přihlásili k subkultuře metal, alkohol užívá 29 (71%). Zbýlých 12 respondentů (29%) uvedlo, že alkohol neužívají.

NIKOTIN

V případě nikotinu uvedlo 19 respondentů (46%), že ho užívají, ostatních 22 respondentů (54%), že neužívají.

MARIHUANA

Marihuanu užívá celkem 6 respondentů (15%), zbylých 35 (85%) ji pak neužívá.

HAŠIŠ

2 respondenti (5%) užívá hašiš, 39 s ním zkušenost nemá.

LSD, LYSOHLÁVKY, HEROIN

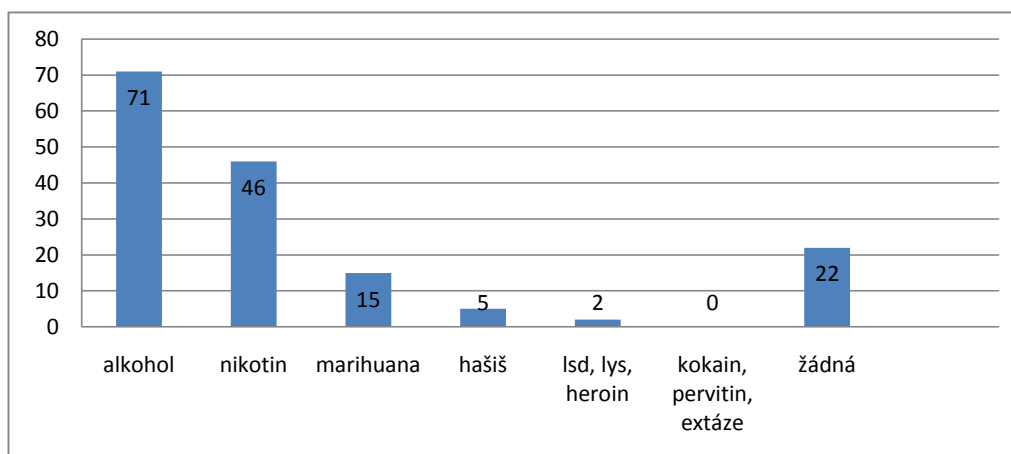
Tyto drogy užívá vždy pouze jeden z respondentů (2%), zbylých 40 pak ani s jednou nemá zkušenost.

KOKAIN, PERVITIN, EXTÁZE

Tyto drogy neužívá ani jeden z respondentů.

9 respondentů (22%) pak neužívá žádnou ze jmenovaných drog.

Graf 3 Poměr užívaných drog- metal

6.1.2 Poměr užívaných drog v rámci subkultury punk

ALKOHOL

Z celkového počtu 23 respondentů užívá alkohol 18 (78%), zbylých 5 (22%) neužívá.

NIKOTIN

14 respondentů, což odpovídá 61 procentům, užívá nikotin. 9 respondentů (39%) nikoli.

MARIHUANA

Z celkového počtu respondentů užívá marihuanu 13%, tedy 3 respondenti. Zbylých 20 respondentů (87%) neužívá.

HAŠIŠ, PERVITIN, EXTÁZE

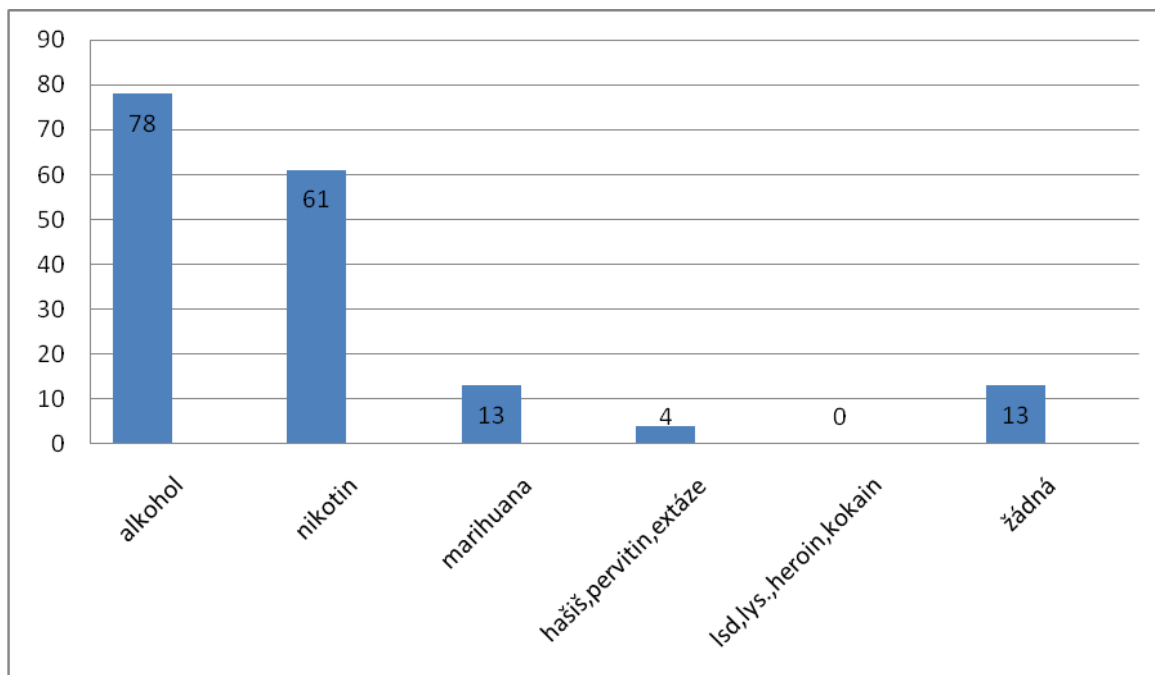
Tyto drogy užívá vždy jeden respondent (4%)

LSD, LYSOHLÁVKY, HEROIN, KOKAIN

Z této subkultury uvedené drogy neužívá nikdo.

3 respondenti (13%) pak neužívá žádnou ze jmenovaných drog.

Graf 4 Poměr užívaných drog- punk

6.1.3 Poměr užívaných drog v rámci taneční subkultury

ALKOHOL

Z celkového počtu 36 respondentů užívá alkohol 30 (83%), zbylých 6 (17%) neužívá.

NIKOTIN

Nikotin užívá celkem 24 respondentů (67%), zbylých 12 (33%) nikoli.

MARIHUANA

Z celkového počtu respondentů užívá marihuanu 78%, tedy 28 respondentů. Zbylých 8 respondentů (22%) neužívá.

HAŠIŠ

K užívání této drogy se přihlásilo celkem 12 respondentů (33%), odmítlo jej 24 respondentů (67%).

LYSOHLÁVKY

Celkem 7 respondentů (19%) lysohlávky užívá, 29 (81%) uvedlo, že nežívá.

LSD

V případě LSD uvedlo 8 respondentů (22%), že ho užívají, ostatních 28 respondentů (78%), že neužívají.

EXTÁZE

6 respondentů, což odpovídá 16 procentům, užívá extázi. 30 respondentů (84%) nikoli.

KOKAIN, PERVITIN

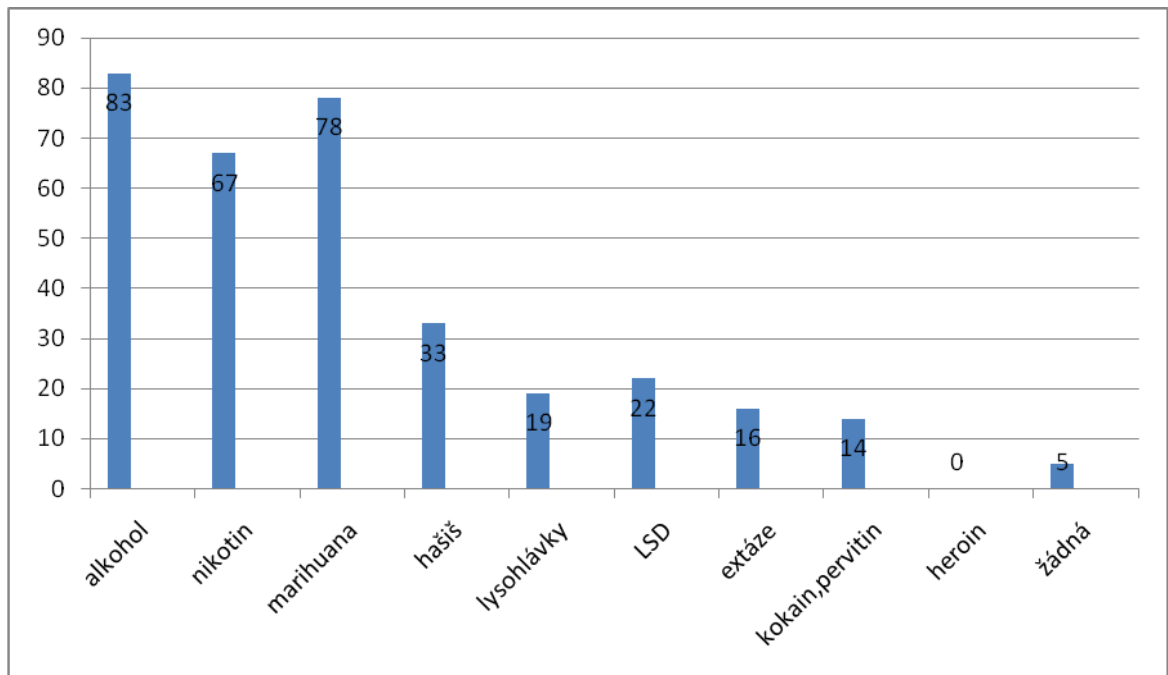
K užívání této dvojice drog se přihlásilo vždy 5 respondentů (14%), z čehož vyplývá, že zbylých 31 uvedené drogy neužívá.

HEROIN

K užívání této drogy se nikdo z respondentů nepřihlásil

2 respondenti (5%) pak neužívá žádnou ze jmenovaných drog.

Graf 5 Poměr užívaných drog- taneční subkultura

6.2 Výzkumné problémy a ověřování hypotéz

1) Užívají členové subkultury metal spíše drogy legální?

Z celkového počtu 41 respondentů bylo vyřazeno 9 z důvodu neužívání žádných drog. 26 respondentů užívá pouze drogy legální, 6 respondentů užívá i drogy nelegální. Pomocí testu dobré shody chí-kvadrát bylo zjištěno, že:

Druh drogy	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
legální	26	16	9	81	5,063
nelegální	6	16	-10	100	6,25
	$\Sigma 32$	$\Sigma 32$			$\Sigma 11,313$

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$. Jelikož vypočítaná hodnota χ^2 je větší než hodnota kritická, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

Členové subkultury metal užívají legální drogy ve větší míře než drogy nelegální.

2) Užívají členové taneční subkultury spíše drogy nelegální?

Z celkového počtu respondent byli 2 vyřazeni z důvodu neužívání jakýchkoliv drog. Zbyl tedy počet 34 respondentů. 28 uvedlo, že užívají jak legální tak nelegální drogy, pouze 6 užívá drogy pouze legální.

Pomocí testu dobré shody chí-kvadrát bylo zjištěno, že:

Druh drogy	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
legální	6	17	-11	121	7,118
nelegální	28	17	11	121	7,118
	$\Sigma 34$	$\Sigma 34$			$\Sigma 14,236$

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$. Jelikož vypočítaná hodnota χ^2 je větší než hodnota kritická, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

V taneční subkultuře převládá užívání drog nelegálních.

3) Užívají členové taneční scény více marihuanu než extázi?

Z 36 respondentů hlásících se k taneční scéně 28 uvedlo, že užívá marihuanu, 6 respondentů že užívá extázi.

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku bylo zjištěno:

	ano	ne	Σ
extáze	6	30	36
marihuana	28	8	36
Σ	34	38	72

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$.

Pomocí vzorce pro čtyřpolní tabulku byla vypočítána hodnota χ^2 29,97, což je hodnota vyšší, než hodnota kritická, z toho důvodu přijímáme hypotézu alternativní.

Členové taneční subkultury užívají marihuanu více než extázi.

- 4) Užívají členové subkultury punk alkohol více než marihuanu?

Z příslušníků subkultury punk, kterých se výzkumu zúčastnilo 23, užívá alkohol 18, marihuanu pak respondenti 3.

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku bylo zjištěno:

	ano	ne	Σ
alkohol	18	5	23
marihuana	3	20	23
Σ	21	25	46

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$.

Pomocí vzorce pro čtyřpolní tabulku byla vypočítána hodnota χ^2 19,71, což je hodnota vyšší, než hodnota kritická, z toho důvodu přijímáme hypotézu alternativní.

Členové subkultury punk užívají alkohol více než marihuanu.

- 5) Užívají členové subkultury metal drogy ve větší míře než členové taneční scény?

Drogy všeobecně užívá ze vzorku respondentů metalové subkultury celkem 32 lidí, neužívá 9. Z taneční subkultury pak užívá drogy 34 respondentů, neužívají 2.

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku bylo zjištěno:

	ano	ne	Σ
metal	32	9	41
taneční scéna	34	2	36
Σ	66	11	77

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$

Pomocí vzorce pro čtyřpolní tabulku byla vypočítána hodnota χ^2 4,208, což je hodnota nižší, než hodnota kritická, z toho důvodu přijímáme hypotézu nulovou.

V míře užívání drog není mezi subkulturami rozdíl.

- 6) Užívají členové taneční scény drogy ve větší míře než členové subkultury punk?

Ze 36 respondentů z řad taneční scény užívá drogy 34 osob, neužívají 2. Z punkové subkultury užívá drogy 20 respondentů, neužívají 3 a to z celkového počtu 23 respondentů.

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku bylo zjištěno:

	ano	ne	Σ
punk	20	3	23
taneční scéna	34	2	36
Σ	54	5	59

Kritická hodnota byla určena $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$

Pomocí vzorce pro čtyřpolní tabulku byla vypočítána hodnota $\chi^2 = 1,014$, což je hodnota nižší, než hodnota kritická, z toho důvodu přijímáme hypotézu nulovou.

V míře užívání drog není mezi subkulturami rozdíl.

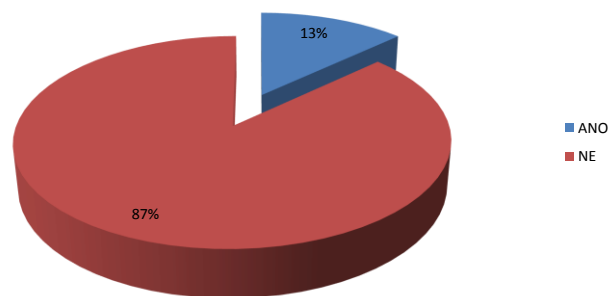
- 7) Domnívají se členové subkultur, že členství v subkultuře ovlivňuje jejich postoj k drogám?

Na otázku **Ovlivnilo vás členství v subkultuře v užívání drog?** Odpověděli respondent následovně:

Metal: **NE** 36 respondentů (87%)

ANO 5 respondentů (13%)

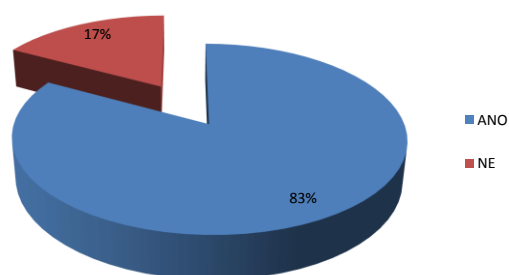
Graf 6 metal

Můžeme tedy usuzovat, že příslušníci METALOVÉ subkultury se necítí v otázce užívání drog ovlivněni svou subkulturou.

Punk: **NE** 19 respondentů (83%)
ANO 4 respondenti (17%)

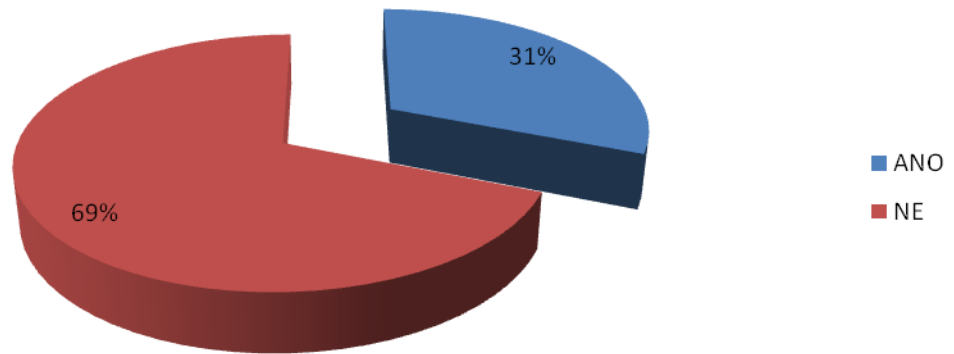
Graf 7 punk

Můžeme tedy usuzovat, že příslušníci subkultury PUNK se necítí v otázce užívání drog ovlivněni svou subkulturou.

Taneční s.: **NE** 25 respondentů (69%)
ANO 11 respondentů (31%)

Graf 8 taneční s.

Príslušníci TANEČNÍ scény se dle svého mínění z větší části necítí být ovlivněni, co se týče užívání drog, svou subkulturou.

ZÁVĚR

Cílem praktické části bylo zjištění, zda se členové subkultur cítí být v užívání drog ovlivněni vlastní subkulturou. U všech zkoumaných subkultur došlo ke zjištění, že se členové necítí být ovlivněni. Otázkou zůstává, zda je tomu tak ve skutečnosti, nebo zdali si to jen samotní respondenti neuvědomují.

Co se týká míry užívání drog v jednotlivých subkulturách, jednoznačně ve všech zkoumaných zvítězil alkohol. Procentuální zastoupení se vždy pohybovalo kolem 70%. V závěsu za ním respondenti nejčastěji uváděli, že užívají nikotin. Nelegální drogy samozřejmě respondenti podle očekávání užívají také, ale v daleko menší míře než výše jmenované drogy legální.

V pomyslném žebříčku oblíbenosti nelegálních drog se na prvním místě, dle očekávání, umístila marihuana. Zjištění to určitě není překvapující vzhledem k častému umístění České republiky na předních příčkách světového žebříčku právě v míře užívání marihuany. Pokud bychom se prošli po ulicích, spatřili bychom v rukách mládeže, hned po alkoholu a cigaretě, právě marihuanu. Proto, jak už jsem zmínila, není její vysoké umístění překvapením.

Co se týká zkoumání stanovených hypotéz, ve většině případů došlo k potvrzení alternativní hypotézy. Zejména v otázkách oblíbenosti drog v rámci jednotlivých subkultur se ukázalo, že každá ze jmenovaných preferuje určitý typ drogy. Jedna ze subkultur užívá převážně drogy legální, jiná preferuje v užívání již zmiňovanou marihuanu. V otázce rozdílu míry užívání drog mezi subkulturami došlo ke zjištění, že mezi nimi neexistuje statisticky významný rozdíl. Rozdílem pouze zůstává druh oblíbené drogy. Zda subkultura upřednostňuje užívání legálních či nelegálních drog, případně kterou drogu konkrétně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BÉM, P., KALINA, K. *Úvod do primární prevence: východiska, základní pojmy a přístupy*. In KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti mezioborový přístup 2*. Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, s. 275-276
- [2] DEVENPORT- HINES, R. *Honba za zapomněním- světové dějiny narkotik*. Praha: BB art, 2004. ISBN 80-7341-202-0.
- [3] GÖHLER, FR.-Ch., KÜNH, F. *Od návyku k závislosti*. Praha: Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9.
- [4] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [5] KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti- mezioborový přístup 1*. Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.
- [6] KUDRLE, S. *Bio-psycho-sociálně-spirituální model závislosti jako východisko k primární, sekundární a terciární prevenci*. In KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti mezioborový přístup 1*. Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, s.146
- [7] LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež- možnosti potenciálních zmien*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. ISBN: 80-85850-66-4.
- [8] McGRATH, Y. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací*. Úřad vlády české republiky, 2007. ISBN 978-80-87041-16-1.
- [9] NOVOTNÁ, E. *Sociologie sociálních skupin*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2957-2.
- [10] SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže- uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2907-7.
- [11] SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže a sociálně patologické jevy*. In VEČERKA, K. *Trendy sociálně patologických jevů*. Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS. Praha: MČSS, 2008.

Internetové zdroje:

- [12] Heroin [online]. Prevence zneužívání syntetických drog, 2009, [cit. 1.5.2011]. Dostupné z URL <<http://www.extc.cz/heroin.html>>
- [13] KALINA, K. Alkohol [online]. Drogy-info.cz, 2003, [cit. 1.5.2011]. Dostupné z URL<http://www.drogy-nfo.cz/index.php/info/legalni_drogy/alkohol/alkohol_podrobne>
- [14] Lysohlávky [online]. Biotox.cz, 2003, [cit. 1.5.2011]. Dostupné z URL<<http://www.biotox.cz/enpsyro/index.php?L=ros&P=3364&R=pj3rpsi#U>>
- [15] Pervitin [online]. Prevence zneužívání syntetických drog, 2009, [cit. 1.5.2011]. Dostupné z URL <<http://www.extc.cz/pervitin.html>>
- [16] ŠUCHA, M. *Které drogy nejvíc škodí* [online]. Adiktologie.cz, 2007, [cit. 1.5.2011]. Dostupné z URL <<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/60/994/Ktere-drogy-nejvic-skodi>>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Respondenti	37
Graf č. 2 Subkultury.....	37
Graf 3 Poměr užívaných drog- metal.....	38
Graf 4 Poměr užívaných drog- punk.....	39
Graf 5 Poměr užívaných drog- taneční subkultura	41
Graf 6 metal	46
Graf 7 punk	46
Graf 8 taneční s.	47

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1 Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Týká se zjišťování míry užívání drog v rámci subkultur, tedy zda jedna subkultura užívá drogy více než subkultura jiná. Tento dotazník je anonymní a data v něm zjištěná, budou použita pouze k účelům mé bakalářské práce psané v rámci studia na univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Děkuji za ochotu a čas strávený vyplněním tohoto dotazníku

Michaela Matějovská

1. Pohlaví
 - a) Muž
 - b) Žena
2. Jste členem subkultury?
 - a) Ano
 - b) Ne
3. Pokud ano, které?
 - a) Taneční scéna
 - b) Punk
 - c) White power skinheads
 - d) Sharp skinheads
 - e) Metal
 - f) Hip hop
 - g) Gothic rock, emo
 - h) Jiné.....
4. Užíváte některou z následujících látek?
(můžete zaškrtnout více možností)
 - a) Marihuana
 - b) Hašiš
 - c) Kokain
 - d) Lsd
 - e) Lysohlávky

- f) Extáze
- g) Pervitin
- h) Heroin
- i) Alkohol
- j) Cigarety
- k) Jiné.....

5. Jak přibližně často uvedené látky užíváte?

- a) Každý den
- b) 1x-3x týdně
- c) 1x-3x měsíčně
- d) Méně často

6. Znáte osoby, v rámci vaší subkultury, které užívají drogy?

- a) Ano
- b) Ne

7. O které z drog se jedná?

(můžete zaškrtnout více možností)

- a) Alkohol
- b) Cigarety
- c) Marihuana
- d) Hašiš
- e) Kokain
- f) Lsd
- g) Lysohlávky
- h) Extáze
- i) Pervitin
- j) Heroin
- k) Jiné.....

8. Myslíte si, že členství v subkultuře ovlivňuje to, zda lidé užívají drogy?

- a) Ano
- b) Ne

9. Pokud ano, pro které subkultury to platí?

- a) Taneční scéna
- b) Punk

- c) White power skinheads
- d) Sharp skinheads
- e) Metal, rock
- f) Hip hop
- g) Gothic rock, emo
- h) Jiné.....

10. Ovlivnilo vás členství v subkultuře v užívání drog?

- a) ne, neovlivnilo (na 12. Otázku)
- b) ano, ovlivnilo (na 11. Otázku)

11. Pokud vás členství ovlivnilo, v jakém směru?

- a) Drogy jsem začal/a užívat
- b) Drogy jsem přestal/a užívat
- c) Drogy užívám v menší míře
- d) Drogy užívám ve větší míře
- e) Užívám spíše drogy legální (alkohol, cigarety)
- f) Užívám spíše drogy nelegální

12. Užíval/a jste drogy před vstupem do subkultury?

- a) Ano, užíval/a a užívám stále
- b) Ne, neužíval/a a neužívám stále
- c) Ano, užíval/a, ale po vstupu do subkultury jsem užívat přestal/a
- d) Ne, neužíval/a, ale po vstupu do subkultury jsem užívat začal/a